

2 KREDITES, SZABADON VÁLASZTHATÓ SZEMINÁRIUM

NAPPALI, II. FÉLÉV; IDŐPONT: jelenléti formában hétfőnként (néhány online alkalom); HELYE: ???

Esti tagozatos hallgatók is felvehetik

Szemináriumvezető: Ambrus Gábor László, PhD, STD

A tanegység célja: A kurzus először azokat az eszméket és kulturális jelenségeket veszi sorra, amiken keresztül az antikvitás, a középkor és az újkor előrevetítették a mesterséges intelligenciát (MI). Jóllehet ezek az eszmék különösen érvényesek az MI létrejöttére nézve, jelentőségük kiterjed általában a modern technikai civilizáció születésére is. Ebben az első, történeti megközelítésben civilizáció és társadalom képezik az MI talapzatát. Ezután a jelenhez és a mai tényleges MI-hez fordul a kurzus, azt a lehetőséget vetve fel, hogy az európai civilizáció és az MI viszonya az ellenkezőjére változik, és az utóbbi vagy máris vagy hamarosan maga képi az előbbi talapzatát. Ebben a második megközelítésben az MI úgy jelenik meg, mint egy új alapzat és új transzcendencia egyfajta egysége, mely mostantól fogva meghatározza egy egész civilizáció arculatát. Egy utolsó, meghatározó lépésben a kurzus arra tesz kísérletet, hogy megmutassa az MI helyét a kortárs kultúrában, de kevésbé annak technikai ténylegességében, hanem sokkal inkább reprezentációin keresztül: megvizsgálva, hogy egyes kortárs filmek hogyan, milyen tematika mentén jelenítik meg. Ebben az utolsó megközelítésben a metafizikai kérdés, vajon az MI alapozza meg a civilizációt vagy fordítva, feloldódik a "kultúra olvasásának" tapasztalatában. A kurzust kezdettől az a meggyőződés vezeti, hogy amennyiben az MI jelenlegi térnyerése nemcsak a civilizáció, hanem a kereszténység sorsára nézve is döntő jelentőségű lehet, a "kultúra olvasása" – tekintettel az "idők jeleire" –, mely mindig is sajátosan keresztény feladat volt, az MI most beköszöntő korszakában talán hatványozottan az.

A hallgató fejlesztendő kompetenciái: A kurzus végére a hallgatók megtanulják az európai civilizáció szempontjából látni a mesterséges intelligencia (MI) lényegét és kihívásait, egyrészt történeti perspektívában, másrészt a kortárs kultúra kontextusában. Miután a civilizációt és az MI-t illetően egyfajta metafizikai látásmódra is szert tesznek, túl is lépnek ezen a látásmódon, és úgy közelítik meg az MI-t, hogy kifejlesztik "a kortárs kultúra olvasásának" készségét.

Tematika: 1. A mai mesterséges intelligenciáról (MI) általában; 2. A "civilizáció" fogalma. [1. blokk: Az MI eredete az európai civilizációban: a "mesterséges élet" és "mesterséges értelem" álma] 3. "Mesterséges élet" az ókorban és a középkorban; 4. "Mesterséges élet" a 16-18. században; 5. "Mesterséges élet" és "mesterséges értelem" a 19-20. században. [2. blokk: Az MI második eredete és az MI mint a civilizáció új alapja: adatok és bürokrácia] 6. A adat fogalma és az adatok története; 7. A bürokrácia fogalma és kialakulása; 8. "Big data" és az MI mint bürokrácia-gépezet: új alap és új transzcendencia. [3. blokk: Az MI és a kultúra olvasása] 9. MI és transzcendencia: a "Shut Up and Dance" című Black Mirror epizód (2016) és interpretációja; 10. MI és szerelmi boldogság: az Osmosis című filmsorozat (2019) és interpretációja; 11. MI és "örök élet": a "San Junipero" című Black Mirror epizód (2016) és interpretációja. 12. A kurzus tematikai összefoglalása.

Követelmény: Aktív részvétel a jelenléti alkalmakon és az online órákon, valamint a rendszeresen elvégzendő feladatok és a zárófeladat teljesítése – 5 oldalas írásbeli dolgozat. Az egyes feladatokhoz pontértékek kapcsolódnak, a kurzus elégséges teljesítése 50%-os eredmény felett valósul meg.

Irodalom: MINSOO KANG, *Sublime Dreams of Living Machines: The Automaton in the European Imagination* (Cambridge, MA – London: Harvard University Press, 2011); JOHN COHEN, *Human Robots in Myth and Science* (London: George Allen & Unwin, 1966); ADRIENNE MAYOR, *Gods and Robots: Myths, Machines and Ancient Dreams of Technology* (Princeton – Oxford: Princeton University Press, 2018); ROBERT C. SCHARFF – VAL DUSEK (eds.), *Philosophy of Technology* (Chichester: Wiley Blackwell, 2014); MATTEO PASQUINELLI, *The Eye of the Master: A Social History of Artificial Intelligence* (London – New York: Verso, 2023); CHRIS WIGGINS – MATTHEW L. JONES, *How Data Happened: A History from the Age of Reason to the Age of Algorithms* (New York: W. W. Norton & Company, 2023); LISA GITELMAN (ed.), "Raw Data" Is an Oxymoron (Cambridge, MA – London: MIT Press, 2013); YUVAL NOAH HARARI, *NEXUS: A Brief History of Information Networks from the Stone Age to AI* (New York: Fern Press, 2024); FRANK PASQUALE, *The Black Box Society: The Secret Algorithms That Control Money and Information* (Cambridge, MA – London: Harvard University Press, 2015); KATE CRAWFORD, *The Atlas of AI: Power, Politics, and the Planetary Costs of Artificial Intelligence* (New Haven – London: Yale University Press, 2021).